

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA ALAN KILAVUZLUĞU UYGULAMASI: KAÇKAR DAĞLARI MİLLİ PARKI ÖRNEĞİ

THE APPLICATION OF LOCAL GUIDANCE WITHIN THE CONTEXT OF
SUSTAINABLE TOURISM: THE CASE OF NATIONAL PARK AT THE KACKAR
MOUNTAINS

Saadet Pinar TEMİZKAN¹
Gülsün YILDIRIM²

Öz

Bu araştırmada Türkiye'nin Doğu Karadeniz bölgesinde bulunan Kaçkar Dağları Milli Parkındaki alan kılavuzluğu uygulamasının sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede sürdürülebilir turizm kapsamında alan kılavuzlarının rolleri, yerel paydaşların alan kılavuzlarına yönelik algıları ve alan kılavuzluğu uygulamasının turist rehberliği mesleğinden farklı olan yönleri ortaya konulmuştur. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yüz yüze görüşme ve katılımcı gözlem yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda sürdürülebilir turizm idealini gerçekleştirmek için alan kılavuzluğu uygulamasının başlatıldığı, ancak yönetmeliğin uygulanması konusunda yetersizlikler nedeniyle alan kılavuzlarının Milli Park sınırları içerisinde çalışmadıkları ve Milli Park içerisinde ise ziyaretçilerin denetimsiz olarak dolaştıkları görülmüştür. Ayrıca bu bölgede ziyaretçileri gezdirecek rehber sıkıntısı olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Turizm, Alan Kılavuzluğu, Kaçkar Dağları Milli Parkı

Abstract

This study aims to discuss the application of local guidance at Kackar Mountains National Park in Eastern Black Sea Region in terms of sustainable tourism. In this context, the roles of local guides in terms of sustainable tourism, stakeholders' perceptions for the local guides and the differences between the application of local guidance and the profession of tour guidance are revealed. In this study two of the qualitative research methods are used: interview and participant observation. At the end of the study, it was found out that local guidance has been applied for the sustainable tourism, but not all the local guides have been working in National Park because of the deficiency in the implementation of the regulation and tourists have been visiting the National Park uncontrolled. Besides, there is a lack of professional tour guides in this region. As very few studies have been come across related to this study, this study is valuable.

Key Words: Sustainable Tourism, Local Guidance, Kackar Mountains National Park

¹ Yrd.Doç.Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Turizm Fakültesi, pinartemizkan@hotmail.com

² Öğr.Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, gulsunimmortal@hotmail.com

1.GİRİŞ

Turizm sektörü destinasyonların büyümesinde ve gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Ancak bu gelişme, turizm merkezinde olumsuz bazı çevresel, sosyal ve kültürel sorunlar ortaya çıkmasına neden olabilir (Jarkko,2006:1121). Neto'ya göre (2003), turizmin doğal çevre üzerine iki etkisi bulunmaktadır; birincisi, doğal kaynakların gereğinden fazla kullanılması, ikincisi eko-sisteme zarar verilmesi. Zamanla bu etkiler turizm hizmetlerinin tedarikinde kullanılan doğal kaynak stoklarını azaltabilir. Çevresel bozulma, turizm değerlerini daha az çekici hale getirebilir, ciddi sağlık ve güvenlik sorunlarını beraberinde getirerek turizmi baltalayabilir. Bununla birlikte, turizm merkezinin sürdürülebilirliğini zayıflatarak gelen turist sayılarında azalmaya neden olabilir. Dolayısı ile gelişmede, planlamada ve politikalarda daha çevresel ve yerel destinasyon dostu (hostfriendly) alternatiflere ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmaktadır (Jarkko,2006:1121).

Zaman içinde, hükümetler plansız turizm gelişiminin zararlı etkilerini en aza indirmek için sürdürülebilir turizm politikalarını benimsemişlerdir. (Yüksel, Yüksel ve Culha, 2012:513-514). Ancak, özellikle gelişmekte olan ülkeler bu politika ve düzenlemeleri uygulama ve geliştirme konusunda çoğu zaman eksik kalmaktadır (Tosun, 1998: 595-610; Tosun, 2001:289). Çünkü turizm ekonomik kazanç sağlayan (gelir getiren, istihdam sağlayan) çok iyi bir araçtır (Alipour ve Kilic, 2005: 79). Buna karşın, sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyümenin tek başına yeterli ve arzulanır olamayacağını; ortaya çıkarılan zenginliklerin ülkeler, bölgeler ve gelir grupları arasında adaletli bir şekilde dağıtılması ve bu arada çevresel değerlerin de korunması gerektiği üzerinde durulmaktadır (Tosun, 1998:606 ; Kaynak, 2005: 10). Çevresel değerleri gözetmeyen; aksine, bozan, kaynakları bugünden tüketen bir ekonomik büyüme ve kalkınma, sürdürülemez bir süreçtir (Kaypak, 2012:16). Kısa vadeli, politik ve ekonomik çıkar politikaları, çevrenin bozulmasına ve toplumsal yapıların zayıflayarak, parçalanmasına ve bununla birlikte kitle turizminin hızla ortaya çıkmasına neden olur. Bunun karşılığında, yerel halk, doğal ve ekonomik kaynaklardan mahrum edilmiş olur (Tosun ve Jenkins, 1998:109).

Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi'ne (WTTC) göre (1995:30) sürdürülebilir turizm: “Gelecekteki fırsatları arttırıp korurken, turistlerin ve ev sahipliği yapan bölgelerin mevcut ihtiyaçlarını karşılayan bir turizm türü” dür. Bütün kaynaklar çok iyi yönetilmeli ve bu sayede kültürel bütünleşme, gerekli ekolojik gelişme, biyolojik çeşitlilik ve yaşam destek sistemi korunup sürdürülürken ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçlar karşılanabilmelidir.

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'ne (UNWTO) göre (2012) ise sürdürülebilir turizm şu andaki ve gelecekteki ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri olan, ziyaretçilerin, sektörün, çevrenin ve ev sahibi ülkelerin ihtiyaçlarına hitap eden bir turizm çeşidi olarak tanımlanmış ve sürdürülebilir turizmin değerlendirilmesinde üç ana unsur benimsenmiştir. Bunlar: Çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik unsurlardır. Sürdürülebilir turizmin gelişiminin kuralları, yönetimi ve uygulamaları her tür destinasyondaki bütün turizm çeşitlerine uygulanabilir. Sürdürülebilir turizm, turizmin çevresel, ekonomik ve sosyokültürel yönlerden gelişimini esas alır ve uzun dönemde sürdürülebilirlik için bu üç boyut arasında uygun bir denge kurulması gerekir (UNWTO, 2012).

Bundan dolayı sürdürülebilir turizm aşağıdaki ilkeleri benimsemelidir:

- 1-Turizmin gelişiminde ana unsur olan çevresel kaynakları ekolojik dengeyi koruyarak ve doğal mirasın ve bio-çeşitliliğin korunmasına yardımcı olarak optimum düzeyde kullanmalı,
- 2-Ev sahibi toplumların sosyo-kültürel özgünlüğüne saygılı olmalı, mevcut ve oluşmakta olan kültürel miraslarını ve geleneksel değerlerini korumalı ve kültürler arası anlayış ve toleransa katkıda bulunmalı,
- 3-Yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunan, ev sahibi toplumlara sosyal hizmetler, gelir-kazanç fırsatları ve istikrarlı istihdamı içeren sosyo-ekonomik faydaları tüm paydaşlara sağlayarak, uygulanabilir, uzun vadeli ekonomik faaliyetler sağlamalı (UNWTO, 2012).

Sürdürülebilir turizm ayrıca yüksek derecede turist memnuniyeti sağlamalı ve onların sürdürülebilirlik kavramı hakkındaki farkındalıklarını artırarak ve sürdürülebilir turizm uygulamalarına katkıda bulunmalarını sağlayarak, anlamlı bir turizm deneyimi yaşamalarına olanak vermelidir (UNWTO, 2012).

Sürdürülebilir turizm gelişimi, geniş katılımı ve ortak noktada buluşmayı sağlamak için güçlü politik liderliğin yanı sıra tüm ilgili paydaşların katılımını gerektirir (Dodds ve Butler, 2010 :46-47). Sürdürülebilir turizmin başarısı, bütün paydaşların; planlama, uygulama, değerlendirme ve izlemeyi kapsayan yönetime katılmalarının yanı sıra, yerel halkın turizm bölgesindeki çevresel ve doğal kaynakların korunmasında ve faydaların paylaşımında katılımlarına bağlıdır (Thiengkamol, 2012 :77-82).

Türkiye'nin ılıman kuşakta yer alması ve üç tarafının denizlerle çevrili olması deniz kum güneş odaklı turizm faaliyetlerine olan turistik talebin artmasına, turizm faaliyetlerinin ülkenin kıyı şeritlerinde yoğunlaşmasına neden olmuştur. Turizm gelirlerinin artırılması ve turizm faaliyetlerinin ülkenin diğer bölgelerine de yayılması amacıyla alternatif turizm

türleri üzerine odaklanılmıştır. Alternatif turizm faaliyetleri için en uygun yerlerden biri milli parklardır. Türkiye’de zengin endemik bitki ve hayvan türlerini içerisinde barındıran, eşsiz güzellikte birçok milli park bulunmaktadır (Zaman, 2008:4).

Milli Parkların, turizm merkezi haline getirilmesi, doğal güzelliklere sahip bu bölgelerdeki turist ziyaretlerinin artmasına ve bu bölgelerin en çekici özelliği olan el değmemiş doğasının zarar görmesi ihtimalini de beraberinde getirmektedir. Bu yüzden bu alanlarda sürdürülebilir turizm ilkeleri doğrultusunda hareket edilmesi çok büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle bu araştırmada, Türkiye’de Doğu Karadeniz Bölgesi’nde bulunan Kaçkar Dağları Milli Parkında uygulanan alan kılavuzluğunun sürdürülebilir turizm kapsamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda sürdürülebilir turizm kapsamında alan kılavuzlarının rolleri, yerel paydaşların alan kılavuzlarına yönelik algıları ve alan kılavuzluğu uygulamasının turist rehberliği mesleğinden farklı olan yönleri ortaya çıkarılacaktır.

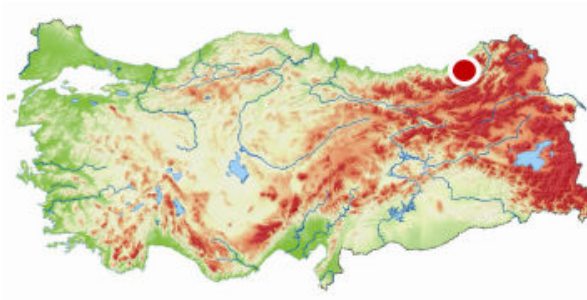
2. KAÇKAR DAĞLARI MİLLİ PARKI VE AYDER YAYLASI

2.1. Kaçkar Dağları Milli Parkı

Türkiye’nin Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan Kaçkar Dağları Milli Parkı (Şekil 1) , Türkiye’nin en önemli doğal alanlarından biridir ve yakın çevresiyle birlikte yaban hayatı, bitki zenginliği ve jeomorfolojik oluşumlar açısından sadece ulusal değil, uluslar arası düzeyde tanınmaktadır. Bu özellikleri neticesinde, Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF) tarafından, dünyada korunması gereken 200 ekolojik bölge arasına alınmıştır. Ayrıca, alan içerisinde yüzyıllardır süren yaylacılık etkinliği ve arkeolojik eserler, alana çok ayrıcalıklı tarihi ve folklorik değer katmaktadır (Zaman, 2008: 376-377).

Kaçkar Dağları’nda yaklaşık 100 adet buzul gölü bulunmaktadır. Ayrıca, Milli Parkta çeşitli ağaç türlerinden oluşan orman alanları bulunmaktadır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2012a).

Kaçkar Dağları Milli Parkında birçok endemik bitki ve hayvan türleri mevcuttur. 51550 hektarlık alanını kapsayan (Zaman, 2008:3) Kaçkar Dağları Milli Parkı içinde, anıtsal özelliği bulunan kültürel eserleri ziyaret, doğa tanıma yürüyüşleri, flora ve fauna inceleme, kampçılık, yayla kültürünü tanıma, yamaç paraşütü, rafting, dağcılık-zirve tırmanışları, buzullar ve buzul göllerini ziyaret etmek gibi pek çok aktiviteler yapılmaktadır. Bu nedenle, Kaçkar Dağları Milli Parkı, önemli bir rekreatif potansiyele sahiptir. Milli Park’taki irili ufaklı 40 kadar kırsal yerleşim birimi ve yaylalar da bölgedeki rekreasyonda çok önemli yer

tutmaktadır. Bunların içinde en önemlisi son yıllarda giderek adını daha çok duyuran ve Milli Park'ın en yoğun ziyaretçi çekim merkezi durumuna gelen Ayder Yaylası'dır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2012a).

Şekil 1: Kaçkar Dağları Milli Parkı

Kaynak: <http://www.milliparklar.gov.tr/mp/kackardaglari/index.htm>

2.2. Ayder Yaylası

“Avrupa Ormanlarının Sıcak Noktaları-Türkiye'nin Önemli Orman Alanları” uluslararası koruma statüsüne sahip olan ve Rize İli'nde Fırtına Havzası'nda bulunan 1250-1350 m yükseklikte çam ormanlarıyla kaplı Ayder Yaylası, nadir bitki türleri, yaban hayatı, doğal yaşlı ormanları, geleneksel kırsal mimarisi ve zengin su kaynakları ile turist çekim merkezidir. Kaplıcaların bulunması Ayder'in gelişimini hızlandırmıştır (Şenkaya, Demirel ve Özkır, 2012:153).

Ayder Yaylası, birçok konaklama tesisiyle yaz sıcağından bunalanlara doğal bir serinlik sunmaktadır. Yayla turizmi için gereken tüm altyapı gereksinimleri karşılanmış olan yayla, zengin flora ve faunasının yanı sıra kaplıcası ile de bölgenin en çok tercih edilen tatil yerlerinden biridir (Rize İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2012a).

Ayder Termal Turizm Merkezi birçok aktiviteyi barındırması (yayla, kaplıca, kış turizmi) nedeniyle 20.11.2006 tarih ve 11264 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile “Kültür ve Turizm Koruma Gelişim Bölgesi” ilan edilmiştir.

3. ALAN KILAVUZLUĞU UYGULAMASI

28 Mart 2006 tarihli 26122 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Alan Kılavuzlarının Seçimi, Eğitimi, Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik” doğrultusunda “Alan Kılavuzu”nun tanımı şu şekilde yapılmıştır: "Milli Parklar kapsamında korunan alan sınırları dahilinde ziyaretçileri doğru ve sağlıklı bilgilendirme hizmeti verenler, alan kılavuzudur" (Doğan, 2006). Bu yönetmelik çerçevesinde: Alan Kılavuzluğu eğitimine başvuracak adaylarda; TC vatandaşı olmak, en az lise mezunu olmak, korunan alan sınırları içinde veya yakın çevresinde en az bir yıldır ikamet ediyor olmak, başvuru tarihi itibari ile 18 yaşını

tamamlamış olmak, 6 aydan fazla hapis veyahut affa uğramış olsalar bile devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırmak, devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak, kamuda işçi veya memur statüsünde çalışıyor olmamak şartları aranmaktadır.

Alan kılavuzluğu yönetmeliğinin 10. maddesinde tanımlanan eğitim programını göre, alan kılavuzları, profesyonel turist rehberi olarak değil, korunan alanlarda ziyaretçilere yol gösterici kılavuz şeklinde eğitilmektedir (Atay, 2008:173). Alan kılavuzlarının çalışma esasları Alan Kılavuzlarının Seçimi, Eğitimi, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikteki 20. Maddede belirtilmiştir. Buna göre alan kılavuzları;

- Sadece sertifika ve kimlik kartında belirtilen korunan alan sınırları içinde görev yapabilirler,
- Sorumlulukları, korunan alan içerisindeki belirlenen bir giriş ünitesinde başlar, belirlenen tur güzergâhlarının tamamlanmasından sonra, bir çıkış yapmak suretiyle sona erer.
- Ziyaretçileri aldıkları ilk noktada genel bir bilgilendirme ve uyulması gereken kurallar hakkında bilgi verirler,
- Etkinlik sırasında kendisine gerekli olabilecek malzeme, alet-ekipman, kıyafet, harita, cep telefonu, pusula, ilkyardım çantası ve benzeri malzemeleri yanında bulundurmak zorundadır.
- Korunan alanlardaki kılavuzluk hizmetleri uygulamaları ve sonuçlarından alan kılavuzları Bakanlığa, Genel Müdürlüğe, il müdürlüğüne/müdürlüğe karşı doğrudan sorumludurlar.
- Alan kılavuzları çalışmaları süresince Genel Müdürlük tarafından ön görülen kılık ve kıyafetle görev yapmak zorundadırlar.

“Alan Kılavuzlarının Seçimi, Eğitimi, Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik”e göre; alan kılavuzları, teorik ve uygulamalı olmak üzere üç haftadan az olmamak koşuluyla; doğa koruma, korunan alanlar, biyolojik çeşitlilik (flora-fauna), ekoloji, harita ve pusula kullanımı, doğada yön bulma, halkla ilişkiler, ekip ruhu, ekip çalışması, iletişim teknikleri, toplum ve insan psikolojisi ile ilkyardım gibi temel bilgilerin yanı sıra, korunan alanın gelişme planı, alana ilişkin kaynak değerleri, yörenin sosyo-kültürel yapısı, ziyaretçi profili, güzergahlar ve alana ilişkin özellikli konulara yönelik bilgilerin verildiği ve bu bilgilerin alanda uygulamasının yapıldığı bir eğitim programına tabi tutulurlar.

Alan kılavuzluğu uygulaması ilk olarak Çanakkale ili Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkında artan taleple birlikte bölgedeki profesyonel turist rehberlerinin sayısının yetersiz olduğu ve kaçak rehberlik faaliyetlerinin önüne geçmek gerekçesiyle sadece milli park içerisinde ve yerli ziyaretçilere hizmet verecek alan kılavuzu yetiştirilmesini gündeme getirmiştir. Atay'a göre (2008:171) önce mevcut yasal düzenlemeler dikkate alınmadan bir alan kılavuzluğu eğitimi düzenlenmiş, ancak sonra mevcut yasalar çerçevesinde rehberlik mesleğinin yalnızca Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan belgeli rehberler tarafından verilebileceği bunun da, 1618 Sayılı Seyahat Acenteleri ve Seyahat Acenteleri Birliği Kanunu kapsamında, Profesyonel Turist Rehberleri Yönetmeliği ile yasal bir düzenleme kapsamında olduğu gerekçesiyle sorgulanmıştır.

2005 tarihinde Çevre ve Orman Bakanlığı Milli Parklar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kabul edilmiştir. Bu Kanun kapsamında Alan Kılavuzlarının Seçimi, Eğitimi, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik 28 Mart 2006 Tarihli ve 26122 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikte amaç kaynak değerlerin korunarak kullanılmasına imkân sağlamayı amaçlayan yönetim planlarının etkin şekilde uygulanması, korunan alanlara gelen ziyaretçilerin doğru bilgilendirilmesi ve korunan alan yönetiminden olumsuz etkilenen yöre insanının kayıplarının en aza indirilmesidir.

Türkiye'deki Milli park içerisindeki alan kılavuzluğu uygulamasının, dünyada çeşitli milli parklarda aynı olmamakla beraber benzer örnekleri bulunmaktadır. Bu parklardan biri Madagaskar'daki en geniş koruma bölgesi olan Masoala Milli Parkıdır (Mittermeier,1988: 146; Wright, 1994: 13). Madagaskar'da bulunan Masoala Milli Parkı, bir sivil toplum örgütü olan NGO (Non-governmental organization) ve Madagaskar'daki korunan bölgelerin yönetiminden sorumlu, yarısı devlete ait olan bir kuruluş olan ANGAP (l'Association Nationale pour la Gestion des Aires Protégées - Korunan alanlardan sorumlu departman) tarafından ortaklaşa yönetilmektedir. Ayrıca Masoala Milli Parkının güçlü özelliklerinden biri de yerel ekoturizm rehberleri birliğine sahip olmasıdır (Ormsby ve Mannle, 2006: 273). Madagaskar'daki herhangi bir parkı ziyaret eden turistler yanlarında bir rehber almak zorundadır. Masoala'daki rehberlik hizmeti Madagaskar'daki diğer parklardaki rehberlik hizmetinden farklıdır. Çünkü buradaki rehberlerin çevrenin korunmasında önemli rolleri vardır ve Masoala Milli Parkına her kim ziyaret ederse etsin bir rehber tarafından eşlik edilmelidir. Bu başkentte faaliyet gösteren ve kendi tur rehberine sahip tur operatörü olsa bile, Park ziyaretlerinde AGEM (Association des Guides Ecotouristiques de Maroantsetr)'in hizmetlerinden faydalanması gerekmektedir. Masoala Milli Parkında rehber olabilmek için

adayların birlik tarafından kabul edilen yazılı ve sözlü sınavları geçmeleri ve Fransızca ve Malagasy diline ek olarak en az bir dili daha akıcı konuşabilmeleri gerekmektedir. Mevcut park rehberlerine de rehberlik yöntemleri, turistlerle iletişim, havaalanında turistleri karşılama, farklı kültürler, harita okuma, ilk yardım ve flora ve fauna hakkında ek eğitimler verilmektedir. Bir rehberin temel görevi; yerel flora ve fauna, bölge tarihi ve kültürel yönler hakkında turistlere bilgi vermektir. Bunlara ek olarak, park rehberleri turistlerin belli yürüyüş yollarını kullanarak gezmelerini sağlayarak çevrenin korunmasından, turistlerin çöp bırakmamasından ve turistlerin park içerisinden bitki ve hayvan türlerini park dışına çıkarmamalarından sorumludur. Ayrıca, rehberler ziyaretçilerin güvenliklerinden sorumludur. Masoala Milli Parkına girişlerde ziyaretçilerden giriş ücreti alınmaktadır. Bu giriş ücretlerinin yarısı geliştirme projelerinde kullanılmak üzere yerel yönetim komitelerine tahsis edilmektedir. Bu sayede koruma ile geliştirme birleştirilmektedir (Ormsby ve Mannle, 2006: 280).

Milli Park içerisindeki rehberlik uygulamasının diğer bir örneği de, Yeni Güney Galler'de Mutawintji Milli Parkında mevcuttur. Bu parkta yerliler ve daha geniş toplumlara ait kaya sanatı bulunan yerler, işgal edilen alanlar ve taş düzenlemeler bulunmaktadır. Mutawintji tarihi bölge ve Ngalkirrka bölgelerinin gezilmesine de yetkili kılavuzların eşliğinde izin verilmektedir. Çoğu kılavuz Mutawintji tarihi bölgesinde ve Ngalkirrka'da görev yapabilmek için; Yerel Aborjin Arazi Konseyi (the Local Aboriginal Land Council) ve Milli Parklar (NSW) ve Yaban Hayatı Hizmetleri tarafından düzenlenen tur rehberi eğitimi okulunu tamamladıktan sonra belge alırlar. Turlarda bu rehberler yerli olmayan kişilere yerli kültürünü anlatırlar (Howard, Thwaites ve Smith, 2001: 33).

Milli Parklar içerisindeki Alan kılavuzluğu uygulaması sürdürülebilir turizm ilkeleri (UNWTO, 2012) çerçevesinde düşünüldüğünde, ilk olarak turizmin gelişiminde ana unsur olan çevresel kaynakların ekolojik dengeyi koruyarak ve bio-çeşitliliğin korunmasına yardımcı olarak optimum düzeyde kullanılmasında alan kılavuzlarının katkıları olacaktır. Ayrıca, milli park içerisinde görev yapacak alan kılavuzlarının yörede yaşayan yerel halk içerisinde seçilmiş olması, sürdürülebilir turizm ilkelerinden, "Yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunan, ev sahibi toplumlara sosyal hizmetler, gelir-kazanç fırsatları ve istikrarlı istihdamı içeren sosyo-ekonomik faydaları tüm paydaşlara sağlayarak, uzun vadeli ekonomik faaliyetler sağlamalı" ilkesiyle örtüştüğü görülmektedir.

4. KAÇKAR DAĞLARI MİLLİ PARKI ALAN KILAVUZLUĞU UYGULAMASI

Alan Kılavuzluğu uygulaması yönetmeliği doğrultusunda, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Kaçkar Dağları Milli Parkı'nda yerli ve yabancı turistler için kılavuzluk hizmeti verilmesi ile ilgili Kaçkar Dağları Milli Parkı Alan Kılavuzları Derneği (KAMPAD) ile 27.08.2012 tarihinde protokol imzalanmıştır. Protokol kapsamında verilen eğitimlerle, 2008 yılında 44kişi ve 2012 yılda 10 kişi ile birlikte toplamda 54 kişi alan sertifika alarak Alan Kılavuzu hizmeti vermeye başlamıştır. Yerli turistler için Alan Kılavuzu alma zorunluluğu olmamakla beraber Milli Parka gelen yabancı turistlerin kontrolsüz dolaşmalarına izin verilmemesi böylece flora/ fauna kaçakçılığının (Anadolu Ajansı, 2012) ve park içerisinde iklim koşulları sebebiyle yaşanabilecek kayıp, yaralanma ve diğer istenmeyen olayların yaşanmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2012b).

5. ARAŞTIRMANIN AMACI ve ÖNEMİ

Araştırmada Türkiye'nin Doğu Karadeniz Bölgesinde bulunan Kaçkar Dağları Milli Parkındaki alan kılavuzluğu uygulamasının sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın alt amaçları ise şunlardır:

- Sürdürülebilir turizm kapsamında alan kılavuzlarının rolünün tespit edilmesi,
- Yerel paydaşların alan kılavuzlarına yönelik algılarının tespit edilmesi,
- Alan kılavuzluğu uygulamasının turist rehberliği mesleğinden farklı olan yönlerinin belirlenmesi,.

Dünyada çeşitli milli parklarda benzer örnekleri bulunan alan kılavuzluğu uygulaması Türkiye'de de uygulanmaktadır. Ancak Dünya'da ve Türkiye'de bazı Milli Parklarda gerçekleşen bu alan kılavuzluğu uygulaması hakkında az sayıda bilimsel araştırmaya rastlanmıştır (Atay, 2008; Ormsby ve Mannle, 2006; Howard, Thwaites ve Smith, 2001) . Bu araştırmada Kaçkar Dağları Milli Parkındaki alan kılavuzluğu uygulaması irdelenerek sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilecektir. Bu kapsamda sürdürülebilir turizm kapsamında alan kılavuzlarının rolleri, yerel paydaşların alan kılavuzlarına yönelik algıları ve alan kılavuzluğu uygulamasının turist rehberliği mesleğinden farklı olan yönleri ortaya çıkarılacaktır. Bu açıdan araştırmanın önemli olduğu söylenebilir.

6. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yüz yüze görüşme ve katılımcı gözlem yöntemi olmak üzere iki yöntem kullanılmıştır. Görüşme, pek çok sosyal bilim alanında etkili bir veri toplama yöntemi olarak kullanılmaktadır. Bu araştırmada görüşme türlerinden yapılandırılmış görüşme yöntemi seçilmiştir. Yapılandırılmış görüşmede amaç, görüşülen bireylerin verdikleri bilgiler arasındaki paralellikleri ve farklılıkları saptayarak buna göre karşılaştırmalar yapmaktır (Yüksel, Mil ve Bilim, 2007:8). Bu çerçevede araştırmacı değişik insanlardan aynı tür konu hakkında bilgi almak amacıyla görüşme formu hazırlamış ve bireysel görüşme yaparak alan uygulamasını gerçekleştirmiştir. Görüşmenin başarısı problemle ilgili bilgileri toplamak olduğundan, araştırmacının araştırılacak konu hakkında teorik bilgi düzeyinin yeterli olması gereklidir (İslamoğlu,2009;185). Bu çalışmada araştırmacıların profesyonel turist rehberi olmalarının araştırmanın güvenilirliğini artırdığı düşünülmektedir

Rize il Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün verilerine göre Rize ili sınırları içerisinde 12 tane işletme belgeli konaklama tesisi, 1 tane kültür girişim belgeli tesis, 1 tane işletme belgeli termal tesis, 7 tane yatırım belgeli konaklama tesisi ve 54 tane belediye belgeli tesis bulunmaktadır. Belediye belgeli tesislerin 37'si otel, 1 tanesi motel, 16 tanesi pansiyondur. Belediye belgeli konaklama tesislerinin il ve ilçe dağılımlarına bakıldığında Rize merkezde 13, Çamlıhemşin'de 28, İkizdere'de 4, Çayeli'nde 3, Fındıklı'da 3, Ardeşen'de 1 konaklama tesisi bulunmaktadır. Bu veriler, belediye belgeli konaklama tesisleri göz önüne alındığında en fazla konaklama tesisinin Ayder yaylasının da içerisinde bulunduğu Çamlıhemşin ilçesinde (28 konaklama tesisi) yer aldığını göstermektedir. Rize İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün verilerine göre Rize ilinde 7 tane yatırım belgeli konaklama tesisi bulunmakla birlikte bu tesislerin 4 tanesi Ayder yaylasındadır. Ayrıca Kaçkar Dağları Milli Parkı sınırları içerisinde hizmet vermek üzere sertifika verilen 54 alan kılavuzunun 44'ü Çamlıhemşin İlçesine bağlı Ayder Yaylasına görevlendirilmiştir. Bu nedenlerden dolayı araştırma Ayder yaylasında gerçekleştirilmiştir.

Nitel araştırmalarda örneklemin amacı bir olguyu netleştirebilecek ve derinleştirebilecek olan belirli olgu ya da olayı elde etmek ve konu hakkında bilgi toplamaya elverişli örneği bulabilmektir (İslamoğlu,2009;183). Araştırma evreni, Kaçkar Dağları Milli Parkı sınırları içerisinde yer alan turistik işletme temsilcileri, alan kılavuzları ve kamu kesimini temsilen Milli Park Müdürü konuyla ilgili paydaşlardır. Dolayısıyla araştırma evreni, Kaçkar Dağları Milli Parkı sınırları içerisinde hizmet vermek üzere sertifika verilen 44 alan

kılavuzu, 32 konaklama tesisi ve 9 restoran/lokanta temsilcileri ayrıca Kaçkar Dağları Milli Parkı Müdür vekili oluşturmaktadır. Turistik işletme temsilcileri ve alan kılavuzları aynı zamanda yerel halktan oldukları için paydaşların birisi olan yerel halkı temsil etmektedir.

Basit tesadüfi örnekleme ile tüm evrene ulaşılmaya çalışılmıştır. Ayder yaylasında, 32 konaklama tesisinden 18'inin temsilcisi, bir işletme belgeli termal tesisinin temsilcisi, 5 restoran/lokanta temsilcisi ve Kaçkar Dağları Milli Parkı Müdür vekili ile yüzü yüze görüşmeler yapılmıştır. Kaçkar Dağları Milli Parkı içerisinde Ayder yaylasında görevlendirilen 44 alan kılavuzundan 4 tanesi ile görüşülmüştür. Alan kılavuzluğu yönetmeliğinin uygulanmasında yaşanan sıkıntılar, alan kılavuzlarının başka işlerde çalışmalarına ve alan kılavuzluğunu ek iş olarak yapmalarına yol açmıştır. Bu nedenle araştırma bölgesinde çok az sayıda alan kılavuzuna ulaşılabilmektedir.

7. BULGULAR

a) Mülakat Yöntemiyle Elde Edilen Bulgular

Ayder yaylasında bulunan 32 adet farklı türlerde konaklama işletmesinden 18 tanesinin temsilcileriyle yüz yüze görüşme yapılmıştır. Görüşmelerin ancak bir kısmında ses kaydına izin verilmiş olup tüm görüşmeler not tutularak kayıt altına alınmıştır.

Otel temsilcilerine Kaçkar Dağları Milli Parkındaki alan kılavuzluğu ve alan kılavuzları hakkında sorular sorulmuştur. 16 Otel temsilcisi alan kılavuzluğu ile ilgili hiçbir bilgisinin olmadığını ve alan kılavuzları ile karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Konaklama işletmelerinden 2 tanesinin temsilcisi alan kılavuzluğu uygulaması ile ilgili bilgi sahibi olup, alan kılavuzlarından beklentilerini şöyle belirtmişlerdir:

“ Alan kılavuzları bu yörenin çocuğu olduğu için bu bölgeyi, bu yörenin kültürünü iyi bilir ve doğru tanıtırlar. Dışarıdan gelen rehberler ise bu bölgeye ve yörenin kültürüne hakim olmadıkları için doğru bilgi vermemektedir. Bu yüzden alan kılavuzlarından beklentimiz, bölge ve yörenin kültürü hakkında doğru bilgi vererek, bölgenin tanıtılmasına katkı sağlamalarıdır.”

Bu beklentilerinin ne kadarı ve hangileri karşılandığı sorulduğunda bu iki konaklama işletmesi temsilcisinden sadece bir tanesi beklentilerinin tamamının karşılandığını belirtmiş ancak alan kılavuzlarının işe hakim olabilmeleri için 1-2 sene yetiştirilmeleri gerektiğini vurgulamıştır. Diğer konaklama işletmesi temsilcisi ise beklentilerinin kısmen karşılandığını ve bunun altında yatan nedenin ise tüm alan kılavuzlarının bu bölgede alan kılavuzluğu yapmaması olarak belirtmişlerdir. Görüşme yapılan Otel temsilcilerinin çoğunun alan

kılavuzluğu ile ilgili hiçbir bilgisinin olmadığı, olanların ise alan kılavuzlarından bir turist rehberi gibi hizmet beklediği görülmüştür.

Tablo:1 Alan Kılavuzluğu hakkındaki bilgi

Konaklama Tesisi Temsilcisi	Bilgisi var	Bilgisi yok
Alan Kılavuzluğu uygulaması hakkında bilgi sahibiyim.	2	16

Bölgede bulunan ve alan kılavuzluğu hakkında bilgisi olmayan otel temsilcilerine alan kılavuzluğu uygulamasıyla ilgili bilgi verildikten sonra alan kılavuzlarının çevrenin korunması, destinasyondaki turizm işletmelerinin büyümesinde, yerel insanların anlaşılmasında ve saygı duyulmasında, destinasyon ekonomisinin kalkınmasına nasıl katkı sağlayabileceği hususundaki görüşleri sorulmuştur. Bu çerçevede iki tane otel işletmesi temsilcisi alan kılavuzlarının çevrenin korunmasında herhangi bir katkı sağlayamayacağını, her yerin çöp içerisinde olduğunu, çevrenin ve doğanın korunmasında yöre halkının duyarlı olması gerektiği, bunun için ayrıca bir çalışana gerek olmadığını belirtmiş, 4 otel işletmesi temsilcisi ise kararsız kalmışlardır. Geriye kalan 12 otel işletmesi temsilcisi ise alan kılavuzlarının çevrenin korunmasında katkı sağlayabileceğini şöyle belirtmişlerdir:

“Yörenin insanı olarak alan kılavuzları buradaki bitki ve hayvan türlerini, yürüyüş yollarını bilirler. Turistlerin başı boş dolaşmasından ziyade alan kılavuzu eşliğinde dolaşmaları öncelikle doğanın zarar görmesini engeller. Alan kılavuzları turistlerin doğaya çöp atmamaları konusunda dikkatli olmaları konusunda yardımcı olabilir. Ayrıca bir dönem buraya sürekli bir İsraili turist akını olmuştu. Sonrasında aldığımız duyumlara göre buradaki endemik bitki türlerini alıp ülkelerine götürmüşler. Bu gibi konularda alan kılavuzları önemli katkı sağlayabilir”.

Kaçkar Dağları Milli Parkında alan kılavuzluğu hakkında bilgisi olan 3 otel işletmesi temsilcisi ise alan kılavuzlarının çevrenin korunmasında katkı sağlayabileceğini belirtmişlerdir.

Tablo 2: Alan Kılavuzlarının çevrenin korunmasındaki katkısı

Alan kılavuzları çevrenin korunmasında katkı sağlayabilir.	Katkı sağlar	Katkı sağlamaz.	Kararsız
Konaklama Tesisi Temsilcisi	12	2	4
Restoran Temsilcisi	4	1	0

Ayder yaylasında hizmet vermekte olan konaklama işletmelerinden 8 tanesinin temsilcisi alan kılavuzlarının destinasyondaki turizm işletmelerinin büyümesinde katkı sağlayabileceğini ve bunu da turistlerin bölgeyi çok iyi tanıyarak sevmesini sağlayarak yapabileceğini belirtmiştir. Bu temsilcilerden üç tanesi bu konudaki görüşlerini şöyle belirtmiştir:

“ *Turist buraya doğa için gelir. Alan kılavuzları doğanın korunmasını sağlayabilir böylece doğa korunarak uzun vadede turistlerin buraya gelerek turizmden gelir elde edilmesini sağlayabilir*”.

Diğer temsilciler ise alan kılavuzlarının bölgedeki yöresel ürünleri en iyi şekilde tanıtarak o ürünlerin satışlarının artmasını sağlayarak katkı sağlayabileceğini düşünmektedir.

Beş Otel işletmesi temsilcisi ise alan kılavuzlarının destinasyondaki turizm işletmelerinin büyümesinde katkı sağlayıp sağlamadıkları hususunda kararsız kalmışlardır. 4 Otel işletmesi temsilcisi ise alan kılavuzlarının destinasyondaki turizm işletmelerinin büyümesinde katkı sağlamayacağını düşünmektedir. 1 konaklama işletmesi temsilcisi ise bu yörede turizm işletmelerinin daha fazla büyümemesi gerektiğini, zaten aşırı derecede bir yapılaşmanın olduğunu ve var olan işletmelerin çevreye uyumlu hale getirilmesini savunmaktadır. Alan kılavuzları doğanın korunmasına katkı sağlayarak bölgedeki sürdürülebilir turizm çerçevesinde turizm işletmelerinin büyümesinde katkı sağlayabilirler.

Tablo 3: Alan kılavuzları destinasyondaki turizm işletmelerinin büyümesinde katkısı

A.K. destinasyon turizm işletmelerinin büyümesine katkı sağlayabilir.	Evet, katkı sağlayabilir	Hayır, katkı sağlayamaz.	Kararsız	Katkı sağlamamalı
Konaklama Tesisi Temsilcisi	8	4	5	1
Restoran Temsilcisi	1	4	0	0

Ayder yaylasında 14 konaklama işletmesi temsilcisi Alan kılavuzlarının yerel insanların anlaşılmasında ve saygı duyulmasında katkı sağlayabileceğini düşünmektedir. Bununla ilgili turistlerin yöre insanının şivesini taklit etmemeleri konusunda uyararak yapabilirler şeklinde açıklamışlardır. Bu temsilcilerden bir tanesi yerel halkın kültürünün korunması için turistlerle fazla muhatap olmamaları gerektiğini belirtmiştir. Bunlardan 2'si alan kılavuzlarının yerel insanların anlaşılmasında ve saygı duyulmasında katkı sağlayabileceğini ancak alan kılavuzlarının yabancı dil bilmeleri gerektiğini vurgulamıştır. Geriye kalan 5 otel temsilcisi ise bu konuda görüş bildirmemiştir. Bölge insanıyla turistler arasında bir köprü vazifesi üstlenen ve kültürün nasıl aktarılmasını bilen eğitimli kişi

profesyonel turist rehberidir. Alan kılavuzları bölge hakkında ne kadar iyi bilgi sahibi olsalar da kültürün aktarımı konusunda sıkıntı yaşayacaklardır.

Tablo 4: *Alan kılavuzları yerel insanların anlaşılmasında ve saygı duyulmasında katkısı*

Alan kılavuzları yerel insanların anlaşılmasında ve saygı duyulmasında katkı sağlayabilir.	Evet, katkı sağlayabilir	Hayır, katkı sağlayamaz.	Kararsız
Konaklama Tesisi Temsilcisi	14	0	4
Restoran Temsilcisi	2	3	0

Ayder yaylasında 9 konaklama işletmesi temsilcisi Alan kılavuzlarının bölge ekonomisinin kalkınmasında katkı sağlayabileceğini düşünmektedir. Bunu da alan kılavuzlarının bu yaylaları iyi tanıtarak, doğru bilgi vererek, çeşitli etkinlikler düzenleyerek (doğa yürüyüşü), hediyelik eşya satışı yaptırarak, restoranlara götürerek, yerel ürünlerin tanıtımını yaparak sağlayabileceklerini düşünmektedirler. 2 otel temsilcisi ise Alan kılavuzlarının bölge ekonomisinin kalkınmasında katkı sağlayamayacağını düşünmektedir. Bu iki otel temsilcisi şöyle söylemiştir :

“Alan kılavuzları bölge ekonomisinin kalkınmasında katkı sağlamaz. Sadece kendi ekonomik kalkınmalarını sağlarlar”.

Yedi otel temsilcisi bu konuda kararsız kalmışlardır. Bölgedeki işletme sahiplerinin alan kılavuzlarından, turistlere yaylaları iyi tanıtmak, doğru bilgi vermek ve hediyelik eşya satışı yaptırmak gibi turist rehberlerinin yapacağı işleri beklemeleri, bölgede profesyonel turist rehberinin yeterli sayıda olmamasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 5: *Alan kılavuzları destinasyon ekonomisinin kalkınmasında katkısı*

Alan kılavuzları bölge ekonomisinin kalkınmasında katkı sağlayabilir.	Evet, katkı sağlayabilir	Hayır, katkı sağlayamaz.	Kararsız
Konaklama Tesisi Temsilcisi	9	2	7
Restoran Temsilcisi	3	2	0

On iki otel temsilcisi profesyonel turist rehberlerinin alan kılavuzlarının görevlerini yerine getiremeyeceğini, alan kılavuzlarının bu yörenin insanı olduğunu, yöre ile ilgili daha çok bilgiye sahip olduğunu belirtmiştir. Bu temsilcilerden bazıları da profesyonel turist rehberlerinin bölgeyi tam iyi bilmediğini, turistlere yanlış bilgi verdiğini ve hatta bazı turistlerin Kaçkar dağlarında yapılan gezi esnasında hava koşullarının aniden değişmesi sonucunda (sis) kaybolduğunu belirtmiştir. Ayrıca bu temsilcilerden bazıları alan

kılavuzlarının yörenin kültürüne daha hakim olduğu için yöreyi daha iyi tanıtacağını düşünmektedir. Bu temsilcilerden bir tanesi de profesyonel turist rehberlerinin bu bölgeyi kitaptan okuduğu kadarıyla bilebileceğini, ama pratikte Kaçkar Dağları Milli Parkındaki yaylalar, yürüyüş yolları hakkında yetersiz kalacağını düşünmektedir.

Beş otel temsilcisi profesyonel turist rehberlerinin alan kılavuzlarının görevlerini yerine getirebileceğini düşünmektedir. Bu temsilciler, profesyonel turist rehberlerinin bu yöreyi iyi bildiğini ayrıca yabancı dillerinin iyi olduğunu belirtmişlerdir.

Bir Otel temsilcisi ise profesyonel turist rehberlerinin yabancı dil avantajı olduğunu ancak yöreyi alan kılavuzlarının daha iyi bildiğini belirtmiştir.

Tablo 6: *Turist rehberleri alan kılavuzlarının görevlerini yerine getirmesi*

Turist rehberleri alan kılavuzlarının görevlerini yerine getirebilir.	Evet	Hayır
Konaklama Tesisi Temsilcisi	5	13
Restoran Temsilcisi	3	2

Bölgede bulunan otel temsilcilerine alan kılavuzlarına neden ihtiyaç duyulmuş olabileceği sorulduğunda çok farklı yanıtlar alınmıştır. 4 otel temsilcisi doğanın korunması için alan kılavuzlarına ihtiyaç duyulmuş olabileceğini belirtirken, 7 otel temsilcisi alan kılavuzlarının yöre halkından seçilmiş olduğu için yöreyi daha iyi bilerek daha iyi bilgi vererek tanıtılabileceğinden alan kılavuzlarına ihtiyaç duyulmuş olabileceğini belirtmiştir. 2 otel temsilcisi bu yörede rehber eksikliği olduğunu ve bu eksikliğin giderilmesi amacıyla alan kılavuzlarına ihtiyaç duyulmuş olabileceğini belirtmiştir. 4 otel temsilcisi bu konuda hiçbir fikirlerinin olmadığını söylemişlerdir. 1 Otel temsilcisi de alan kılavuzlarının alım nedenini rant olarak açıklamıştır.

Ayder yaylasında bulunan 18 konaklama işletmesi temsilcisi alan kılavuzları ile hiç karşılaşmadıkları için işletmelerine olumlu ya da olumsuz bir katkıları olmadığını belirtmiştir. Bu konuyla ilgili, bu temsilciler otellerinde konaklayan turistlerin rehber ihtiyaçlarını dile getirdiklerini ve bu konuda otel yetkililerinin turistlere yardımcı olmadıklarını belirtmişlerdir. Otel temsilcileri alan kılavuzlarının buldukları belirli bir yerin ya da irtibat numaralarının olmaması nedeniyle onlara ulaşma konusunda sıkıntı yaşadıklarını söylemişlerdir. Müşterilere bölgenin iyi bir şekilde tanıtılması hem müşterilerin bölgede daha uzun süre kalmalarına hem de bölge imajının güçlenmesine katkı sağlayacaktır. Otel

temsilcileri, otellerinde konaklayan müşterileri için bölgeyi gezdirecek ve tanıtacak bir rehber ihtiyacın olduğunu belirtmişler. Bölgede müşteriler istediğinde ulaşabilecek bir rehber olmadığı için bu görevin bölgede görevlendirilen alan kılavuzlarından beklemektedirler.

Ayder yaylasında bulunan 9 restoran/lokantadan beş tanesinin temsilcisiyle yüz yüze görüşülmüştür. Bu temsilcilerin tamamının Kaçkar Dağları Milli Parkındaki alan kılavuzluğu uygulaması ve alan kılavuzları hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle öncelikle bu kişilere alan kılavuzluğu hakkında kısa bilgi verildikten sonra konuyla ilgili sorular sorulmuştur. İlk olarak, alan kılavuzlarının çevrenin korunmasında katkı sağlayıp sağlayamayacağı sorulmuştur. 4 temsilci alan kılavuzlarının çevrenin korunmasında katkı sağlayabileceğini düşünmektedir (turistlerin çevreye çöp bırakmalarını önleme, kaçak avlanma, endemik bitkilerin milli park sınırlarından dışarıya çıkarılmaması). 1 restoran işletmecisi de alan kılavuzlarının çevrenin korunmasında katkı sağlayamayacağını düşünmektedir.

Restoran işletmecilerden 4'ü alan kılavuzlarının destinasyondaki turizm işletmelerinin büyümesinde katkı sağlamayacağını düşünürken, 1 işletmeci ise alan kılavuzlarının destinasyondaki turizm işletmelerinin büyümesinde katkı sağlayacağını, işletmelerine müşteri getireceğini belirtmiştir.

Restoran işletmecilerden 3'ü yerel insanların anlaşılmasında ve saygı duyulmasında alan kılavuzlarının katkı sağlayamayacağını belirtirken, 2 işletmeci ise alan kılavuzlarının yerel insanların anlaşılmasında ve saygı duyulmasında katkı sağlayabileceğini (yöre kültürünü ve yöresel özellikleri iyi bilir ve tanıtır) belirtmiştir.

Restoran işletmelerinden 3'ü alan kılavuzlarının bölge ekonomisinin kalkınmasında katkı sağlamayacağını belirtmiş, geriye kalan 2 restoran işletmecisi ise alan kılavuzlarının destinasyon ekonomisinin kalkınmasında katkı sağlayacağını (mevcut kaynakların korunmasını sağlayarak, yerel ürünlerin satışında turistleri teşvik ederek) belirtmiştir.

Ayder yaylasında hizmet vermekte olan 5 restoran işletmesinden 2'si profesyonel turist rehberlerinin alan kılavuzlarının görevlerini yerine getiremeyeceğini, alan kılavuzlarının yöre insanı olmasından dolayı yöreyi daha iyi bilerek daha iyi tanıtılabileceğini belirtmiştir. Diğer 3 restoran işletmesi temsilcisi ise alan kılavuzlarının almış oldukları eğitimin yetersiz olması ve yabancı dil bilmemeleri gerekçesiyle profesyonel turist rehberlerinin daha iyi olduklarını savunmuştur.

Bu restoran işletmesi temsilcilerine alan kılavuzlarına neden ihtiyaç duyulmuş olabileceği sorulduğunda ise farklı yanıtlar alınmıştır. Bir temsilci doğanın korunması için alan kılavuzları alınmış olabilir yanıtını vermiştir. İkinci temsilci ise profesyonel turist rehberlerinin bilgilerinde görülen yetersizlikten alan kılavuzlarına ihtiyaç duyulmuş olabilir, yanıtını vermiştir. Üçüncü temsilci ise alan kılavuzu alımını saçma bulmuştur. Diğer 2 temsilci ise bu konuda yorum yapmamıştır.

Son olarak bu restoran işletmecilerine alan kılavuzluğu uygulamasının işletmelerine olumlu ya da olumsuz katkı sağlayıp sağlamadığı sorulmuş, 3 restoran işletmecisi alan kılavuzlarının olumlu ya da olumsuz bir katkı sağlamadığını belirtmiştir. Diğer 2 restoran işletmecisi ise alan kılavuzlarının iyi eğitilmesi ve yabancı dil bilmeleri şartıyla işletmelerine olumlu katkı sağlayabileceğini belirtmiştir.

Ayder yaylasında bulunan bir işletme belgeli termal tesisin müdürüne de aynı sorular sorulmuştur. Termal tesis müdürü alan kılavuzluğu uygulaması ile ilgili bilgisinin olduğunu ama hiç alan kılavuzuyla karşılaşmadığını belirtmiştir. Tesis müdürü alan kılavuzlarının çevrenin korunmasında katkı sağlayabileceğini (alan içerisinde ateş yakılmamasını, ziyaretçilerin kontrollü dolaşımını sağlayarak) belirtmiştir. Ayrıca alan kılavuzlarının destinasyondaki turizm işletmelerinin büyümesinde katkı sağlaması gerektiğine dikkat çekmiştir. Yerel insanların anlaşılması ve saygı duyulmasında alan kılavuzlarının katkı sağlayabileceğini söylemiştir. Tesis müdürü bölge ekonomisinin kalkınmasında alan kılavuzlarının dolaylı katkı sağlayabileceğini (doğanın korunmasını sağlayarak) belirtmiştir.

Termal tesis müdürü profesyonel turist rehberlerinin alan kılavuzlarının görevlerini yerine getiremeyeceğini, profesyonel turist rehberlerinin işlerine odaklanarak doğaya karşı hassas davranmayacağını ileri sürmüştür.

Termal tesis müdürü alan kılavuzlarının işletmelerine olumlu ya da olumsuz bir katkı sağlamadığını söylemiştir.

Alan kılavuzluğu uygulaması ile ilgili Kaçkar Dağları Milli Parkı Müdür vekili ile görüşülmüştür. Milli Park müdür vekili alan kılavuzlarının performanslarını sertifikalarını yenileyerek, eğitim vererek takip edip değerlendirdiklerini belirtmiştir. Müdür vekili Alan kılavuzlarının 5 yılda bir sertifikaları yenileyerek onların performanslarını geliştirmek için teşvik ettiklerini belirtmiştir. Müdür vekili işveren olarak alan kılavuzlarının çıkarlarını onların ücretlerini arttırarak, kafieleri onlara yönlendirerek, hizmet binalarının kullanılması

konusunda destek çıkararak koruduklarını söylemiştir. Müdür vekili 5 yılda bir eğitim programı düzenlediklerini belirterek, eğitim programının içeriğinde şunların olduğunu söylemiştir:

- Alan Kılavuzluğu Uygulamalarının genel ilkeleri ve prensipleri
- Kaçkar Dağları Milli Parkının ziyaretçi potansiyeli ve ziyaretçilerin uyması gereken kurallar
- Alan kılavuzlarının uyması gereken kurallar
- Doğa koruma yaklaşımı, felsefesi – Koruma bilinci (Alanın neden milli park olduğu, değerleri ve bu değerlerin korunmasına yönelik yaklaşımlar)
- Milli Parkın yönetimine yönelik Mevzuat ve diğer yasal uygulamalar (Orman Kanunu, Milli Parklar Kanunu, Yönetimsel Sözleşmeler, Alan kılavuzluğu kanunu ve ilgili kanunlar)
- Halkla ilişkiler, İletişim Teknikleri, ziyaretçiler ile ilişkiler, korunan alan çalışanlarıyla ilişkiler, yöre insanıyla ilişkiler
- Bölgede gerçekleştirilen turizm faaliyetleri ve bu faaliyetlerin olumlu- olumsuz etkileri
- Kaçkar Dağları Milli Parkının Jeolojik ve Jeomorfolojik özellikleri
- Kaçkar Dağları Milli Parkı florası ve faunası
- Kaçkar Dağları Milli Parkı Bio kaçakçılık ve alınması gereken tedbirler
- Kaçkar Dağları Milli Parkının uzun devreli gelişme planı, planın önemi, gerekliliği, yaptırımları, planın özellikleri, plana göre yasaklanan faaliyetler, plana göre izin verilen faaliyetler, alanın sınırları ve bölgeleme, her bölgenin özellikleri ve izinler – yasaklar, tur güzergahları, planın uygulanmasında alan kılavuzlarının rolü
- Plana göre etkinlik güzergah ve noktaları
- Harita, pusula ve GPS kullanımı ve doğada yön bulma
- Dağ tehlikeleri, dağ kazaları, arama- kurtarma, çadır kurma, kamp malzemeleri, giysiler, teknik malzemeler
- Uygulamalı ilkyardım
- Süreçte derslerde anlatılan konular tatbikatlarda uygulanmıştır (patikalar, güzergahlar, iletişim teknikleri).

Kaçkar Dağları Milli Parkı müdür vekiline Milli Park içerisinde hizmet vermekte olan alan kılavuzlarının alan kılavuzluğu ile ilgili ne tür sorunlar olduğu sorulmuş ve müdür vekili alan kılavuzlarının dernek kuramadıklarını ve kurumsallaşamadıklarını belirtmiştir.

Kaçkar Dağları Milli Parkı müdür vekiline alan kılavuzlarının Milli Park'ın doğasına, ekonomisine, kültürüne, insanlarına ve Milli Parkta bulunan işletmelere yararı olup olmayacağı sorulmuştur. Müdür vekili alan kılavuzlarının doğayı koruyacaklarını, turistlerin Milli Park içerisinde kontrollü dolaşımını sağlayacağını, kaçak avcılıkla savaş konusunda yardımcı olacağını belirtmiştir. Müdür vekili alan kılavuzlarının yöre insanı olarak bu işten para kazanacaklarını ve yöre ekonomisine bu şekilde katkı sağlayacağını, ayrıca alan kılavuzlarının yörenin kültürünü gelen ziyaretçilere tanıtacağını ileri sürmüştür.

Kaçkar Dağları Milli Parkı müdür vekiline profesyonel turist rehberleri varken neden bölgede alan kılavuzu istihdam etme ihtiyacı duydukları sorulmuştur. Müdür vekili alan kılavuzlarının Milli Park için olmazsa olmaz olduğunu, profesyonel turist rehberlerinin alanı bilse bile yörenin kültürünü, çok ilgi çeken hikayelerini bilemeyeceğini ileri sürmüştür. Alan kılavuzlarının Milli Park alanını iyi bildiklerini ve turist kayıplarını önleyebileceklerini belirtmiştir.

Kaçkar Dağları Milli Parkında hizmet vermekle görevlendirilen 4 alan kılavuzuyla görüşülmüştür. Bu alan kılavuzlarından 2 tanesi lisans mezunu, bir tanesi lise, bir tanesi de ön lisans mezunudur. 3'ü 35 yaşında, 1 tanesi de 25 yaşındadır. Bu alan kılavuzları 2008 yılının Kasım ayında alan kılavuzluğu sertifikalarını almışlardır. Alan kılavuzlarına alan kılavuzluğu sertifikası almak için nasıl bir eğitim programına (programının içeriği) tabii tutuldukları sorulmuştur. Alan kılavuzları doğa (flora,fauna), doğa koruma, ilk yardım, tarih,turistleri bilinçli bir şekilde alanı gezdirme gibi konularda eğitim verildiğini belirtmişlerdir. Alan kılavuzları sertifika eğitimlerini üniversitelerden hocaların ve orman mühendislerinin verdiğini, eğitimlerin 1 ay sürdüğünü belirtmişlerdir.

Alan kılavuzlarına alan kılavuzu olduktan sonra herhangi bir eğitim programına katılıp katılmadıkları sorulmuş ve alan kılavuzları sertifika aldıktan sonra herhangi bir eğitime tabii tutulmadıklarını belirtmişlerdir.

Alan kılavuzlarından 2 tanesi verilen eğitimlerin faydalı olduğunu, diğer 2'si de eğitimlerin yetersiz olduğunu, kısa mesafeli yerlere gittiklerini, tur güzergâhlarını tam gezemediklerini belirtmiştir.

Alan kılavuzlarına alan kılavuzluğu hizmeti vermek için aldıkları eğitimin onları bu işe hazırlayıp hazırlamadığı sorulmuştur. Alan kılavuzlarından 2 tanesi verilen eğitimin onları bu işe hazırladığını ancak alan kılavuzluğu yapmadıkları için öğrendiklerini

uygulamaya geçiremediklerini belirtmişlerdir. Diğer 2 alan kılavuzu ise verilen eğitimin onları bu işe hazırlamadığını, verilen eğitimin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Alan kılavuzlarına ana rollerinin ne olduğu sorulmuştur. Bir alan kılavuzu ana rolünün rotalarını bilmek olduğunu, bir alan kılavuzu Milli Park alanını korumak ve uygun kullanım ortamı yaratmak olduğunu, bir alan kılavuzu turistleri belirli rotalardan gezdirerek milli park alanını korumak (flora ve fauna) olduğunu, bir alan kılavuzu da gelen ziyaretçileri bilinçli bir şekilde yönlendirerek çevreyi korumak olduğunu belirtmiştir.

Alan kılavuzlarına alan kılavuzluğu yaparken çevrenin korunmasına yönelik nasıl hizmet verdikleri sorulmuştur. 2 alan kılavuzu çevrenin temiz tutulmasına yönelik ziyaretçileri yönlendirdiklerini ve ziyaretçilerin bitki ve hayvanlara zarar vermelerini önlediklerini belirtmiştir. 2 alan kılavuzu da bu işi yapmadıkları için bu soruyu yanıtlamamıştır.

Alan Kılavuzlarına bu mesleğin hangi yönlerinden memnun oldukları ve hangi yönlerinden memnun olmadıkları sorulmuştur. Bir alan kılavuzu korunan bu alanın sevdiği bir yer olduğunu o yüzden burada çalışmaktan memnun olduğunu söylemiştir. Bir alan kılavuzu yürümeyi ve gezmeyi sevdiği için bu meslekten memnun olduğunu söylemiştir. Diğer bir alan kılavuzu bu mesleği yapmadığını, yapamadığını, yapabilseydi memnun olabileceğini belirtmiştir. Bir alan kılavuzu ise bu meslekten memnun olmadığını belirtmiştir. Bu alan kılavuzu memnun olmama nedenini de şöyle belirtmiştir:

“Alan kılavuzluğu yapılacak süre kısıtlı, alan kılavuzluğu işini yapabilmek için giderlerimiz fazla, arazi şartları zor, sürekli gezmek gerekiyor, zorlu arazi şartları için çok iyi ekipmanlara sahip olmamız gerekiyor ve bu ekipmanların yıpranma süreleri de kısadır. Kaçkar Dağlarında dağınık bir yerleşim var ve yerleşim yerlerine ulaşım zor. Ayrıca Milli Parkta alan kılavuzlarına tahsis edilmiş bir oda bulunmamaktadır”.

Bir alan kılavuzu da bu mesleğin memnun olmadığı yönlerinden şöyle bahsetmiştir:

“Alan kılavuzluğu yönetmeliği var ama bu yönetmelik uygulanmıyor. Yönetmeliğin uygulanması için devlet desteği gerekiyor. Milli Parka girişte kapı yok. Milli Parka girişte bir kapı olmalı ve gişe görevlisi gelen ziyaretçilere Milli Parka girişte alan kılavuzu almaları gerektiğini söylemeli, alan kılavuzu almak istemeyenlerin parka girişine izin verilmemelidir. Bize alan kılavuzluğu sertifikası verildi, sonrasında bizden dernek kurmamız istendi. Derneği kurduk ama sonrasında fatura kesmemiz istendi, fatura kesmek için de vergi mükellefi

olmamız istendi. Vergi mükellefi olduk ama bu sefer de iş yapamadık, üstüne üstlük bir de vergi cezası geldi.”

Diğer bir alan kılavuzu da devletin alan kılavuzlarına çalışma ortamı sağlamadığını ve devletin yönetim eksikliği olduğunu belirtti. Alan kılavuzluğunun yapılamama nedenini de giriş kapısının, denetimin ve yönlendirmenin olmamasına bağladı. Milli Park müdürlüğünün alan kılavuzlarına önce dernek kurmalarını istediğini, dernek kurduktan sonra da işletme kurmalarını istediğini belirtti. Bu alan kılavuzu yönetmeliğin olduğunu ama devletin yönetmeliğin arkasında durmadığına dikkat çekmiştir. Diğer alan kılavuzu da alan kılavuzluğunun memnun olmadığı kısmının kurumsallaşmadaki eksikler olduğunu belirtmiştir.

Alan kılavuzlarına Kaçkar Dağları Milli Parkı ile ilgili bilgilerini nasıl güncelledikleri sorulmuştur. İki tane alan kılavuzu bilgilerini güncellemediğini çünkü bu işi yapmadığını belirtirken diğer iki alan kılavuzu bilgilerini internet ve Milli Parklar Müdürlüğü aracılığıyla güncellediğini belirtmiştir.

Alan kılavuzlarına kişisel çıkarlarını koruyan bir organizasyon olup olmadığı sorulmuştur. Bir tane alan kılavuzu kişisel çıkarlarını koruyan bir organizasyon olmadığını belirtirken, diğer üç alan kılavuzu kişisel çıkarlarını koruyan bir organizasyon olduğunu, dernekleri olduğunu (Kaçkar Dağları Milli Parkı Alan Kılavuzları Derneği- KAMPAD) ama bu derneğin aktif olmadığını, bu derneği çalıştıramadıklarını, derneğe sahip çıkılmadığını belirtmiştir.

Alan kılavuzlarına profesyonel turist rehberlerinin alan kılavuzlarının görevlerini yerine getirip getirmeyeceği sorulmuştur. 3 tane alan kılavuzu profesyonel turist rehberlerinin alan kılavuzlarının görevlerini yerine getirebileceğini belirtmiştir. Bir tane alan kılavuzu profesyonel turist rehberlerinin alan kılavuzlarının on katı üstünde olduğunu, alan kılavuzlarının eğitiminin yetersiz olduğunu savunmuştur. Bir alan kılavuzu ise profesyonel turist rehberlerinin kendilerini geliştirmeleri şartıyla alan kılavuzlarının görevlerini yerine getirebileceğini söylemiştir. Bir tane alan kılavuzu da profesyonel turist rehberlerinin alan kılavuzlarının görevlerini yerine getiremeyeceği belirtmiştir. Bu alan kılavuzu profesyonel turist rehberlerinin turistlere kafalarına göre bilgi verdiğini, oysa alan kılavuzlarının yöre insanından seçilmiş olması nedeniyle yöreyi daha iyi bildiğini ve turistlere daha doğru bilgiler verebileceğini belirtmiştir.

Son olarak alan kılavuzlarına bölgede üretilen yerel ürünlerin tanıtılmasında ve satışında katkıda bulunup bulunmadıkları sorulmuştur. 3 tane alan kılavuzu bölgede

üretilen yerel ürünlerin tanıtılmasında ve satışında alan kılavuzlarının katkıda bulunduğunu (bal, hediyelik eşya satışı, yöresel ürünlerin satışı) belirtmiştir. 1 tane alan kılavuzu da bu soruyla ilgili yorum yapmamıştır.

b) Katılımcı Gözlem Yöntemiyle Elde Edilen Bulgular

Gözlem katılımlı ve katılımsız olmak üzere iki sınıfa ayrılmaktadır. Katılımcı gözlemlerde araştırmacı ortamın içerisinde yer aldığından araştırdığı durumdaki olayları, olguları, bireyleri, davranışları, problem açısından gözlemleyerek kaydedebilmektedir (Ural ve Kılıç,2006: 67). Araştırma kapsamında Kaçkar Dağları Milli Parkı sınırları içerisindeki yaylaları gezme amacıyla Ayder yaylasında seyahat acentalarına başvurmak istenmiş, ancak Ayder yaylasında faaliyet gösteren herhangi bir acenta ile karşılaşılammamıştır. Kaçkar Dağları Milli Parkında yaylaları gezmek için yaylalara gidişte geçiş noktası olan Ayder yaylasında diğer yaylalara giden herhangi bir araç olup olmadığı araştırılmıştır. Kaçkar Dağları Milli Parkında bulunan yaylalardan Avusor ve Kavrın yaylalarına Dolmuş olduğu öğrenilmiş ve Kavrın dolmuşuna binilerek Kavrın yaylasına gidilmiştir. Ayder yaylasından çıktıktan sonra yolların çok bozuk olduğu ve binek bir arabanın güçlülükle bu yolda kullanılabileceği görülmüştür. Ayder yaylası ile Kavrın Yaylası arasındaki yol 13 km'dir. Ancak yolların çok bozuk olmasından dolayı Ayder yaylasından Kavrın yaylasına Dolmuşla yaklaşık bir saatte ulaşılabilmiştir. Kavrın yaylasına gelindiğinde 300 hanelik bir yerleşimin olduğu öğrenilmiştir. Bu yayladan Yukarı Kavrın yaylasına ve oradaki buzul göllerine gidip gezilmek istenmiş ama oradaki kişiler arazinin zorlu olduğunu ve patikaları bilen bir kişiyle çıkılması gerektiğini söylemiştir. Bu yüzden buradaki işletmelere bize eşlik edecek bir rehber ya da alan kılavuzu olup olmadığı sorulmuştur. Bir restoran işletmecisi bizi gezdirebilecek bir rehber olduğunu söylemiş ve bizi o rehberle tanıştırmıştır. Rehber olduğu söylenen kişiye öncelikle alan kılavuzu olup olmadığı sorulmuştur. O kişinin alan kılavuzu olmadığı, oradaki yayla sakinlerinden biri olduğu ve ilkökul mezunu olduğu ortaya çıkmıştır. Yukarı Kavrın yaylasına gidebilmek için o yayla sakiniyle 3 saatlik bir yürüyüşe (tırmanış) çıkılmıştır. Yukarı Kavrın yaylasına ulaşana kadar yaklaşık 4 ziyaretçi grubuyla karşılaşmış ve her gruba yanlarında alan kılavuzu olup olmadığı sorulmuştur. Ancak hiçbir grubun yanında bir alan kılavuzu olmadığı öğrenilmiştir. 3 saatlik yürüyüş boyunca çeşitli bitki türlerinden örnekler alınmıştır. Yukarı Kavrın yaylasına gelindiğinde bu yaylada yerleşimin olmadığı ve buzul gölleri kenarında bir grup turistin çadır kampı kurduğu görülmüştür. Bu turist grubunun başında bir tane İngilizce kokartlı profesyonel

turist rehberi bulunmaktaydı. Bu profesyonel turist rehberine yanına alan kılavuzu alıp almadığı sorulduğunda alan kılavuzu alımının daha yapılmadığı yanıtı alınmıştır. Alan kılavuzu alımının yapıldığı söylendiğinde ise profesyonel turist rehberinin şaşkınlığa kapıldığı görülmüştür.

8. SONUÇ

Türkiye turizminin, eko, kültür ve diğer özel ilgi turizmi gibi alternatif turizm türleriyle turizmin ülke çapında yaygınlaşmasını ve ülkenin diğer bölgelerini de turizme açılmasını sağlarken, yeni kullanıma açılan, el değmemiş kaynakların tüketilme tehlikesini de gündeme getirmektedir. Bu nedenle, sürdürülebilir turizm, alternatif türler de söz konusu olduğunda önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sürdürülebilir turizm idealini gerçekleştirmek için alan kılavuzluğu uygulamasının başlatıldığı görülmektedir. Ancak yönetmeliğin uygulanması konusunda yetersizlikler nedeniyle alan kılavuzlarının Milli Park sınırları içerisinde çalışmadıkları ve Milli Park içerisinde ise ziyaretçilerin denetimsiz olarak dolaştıkları görülmüştür. Özellikle işletme temsilcileriyle yapılan görüşmeler sonucunda, bu bölgeye gelen ziyaretçileri gezdirecek rehber sıkıntısı olduğu ortaya çıkmıştır.

Kaçkar Dağları Milli Parkının girişinde bulunan Ayder yaylasına gelen ziyaretçilerin bir kısmının turla beraber, profesyonel turist rehberi eşliğinde bölgeye geldiği, diğer ziyaretçilerin ise herhangi bir tura katılmaksızın, profesyonel turist rehberi almadan bölgeye geldiği görülmüştür. Herhangi bir turla gelmeyen bu turistler Milli Park içerisindeki yaylaları gezmek için konaklama işletmesi yetkililerinden rehber talebinde buldukları, ancak konaklama işletmesi yetkililerinin bu konuda misafirlerine yardımcı olmadıkları ortaya çıkmıştır. Konaklama işletmesi temsilcileri bu konuda Ayder yaylasında bir turist bilgilendirme bürosu kurulması gerektiğini ve bu büroda alan kılavuzlarının irtibat numaralarının olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu bölgedeki konaklama işletmelerinin çoğunun alan kılavuzlarının varlığından haberlerinin olmaması da alan kılavuzları ile işletmeciler arasında bir iletişim kopukluğu olduğunu göstermektedir.

Kaçkar dağları Milli Parkında görevli olan alan kılavuzları, ana rollerinin, rotalarını bilmek, Milli Park alanını korumak ve uygun kullanım ortamı oluşturmak, turistleri belirli rotalardan gezdirmek, gelen ziyaretçileri bilinçli bir şekilde yönlendirerek çevreyi korumak olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca çevrenin temiz tutulmasına yönelik

ziyaretçileri yönlendirdiklerini ve ziyaretçilerin bitki ve hayvanlara zarar vermelerini önlediklerini belirtmişlerdir. Alan kılavuzlarının da belirttiği gibi alan kılavuzlarının görevleri bölgeye gelen turistlere gezilecek rotayı göstermek ve çevrenin korunmasına katkıda bulunmaktır. Alan kılavuzlarının turist rehberleri ile örtüşen görevler yaptıkları, sorumlu ve yetkili oldukları görülmektedir. Bununla birlikte, bölgeyi iyi bilen bir turist rehberinin görevleri içinde zaten turistlere gezilecek rotayı göstermek, gidecekleri yörenin kültürünü, ilgi çeken hikayelerini bilmek yer almaktadır. Bölgenin tanıtımını yapmak, bölge halkıyla kültürel bir köprü oluşturmak ise turist rehberinin görevleri arasında yer alır ve alan kılavuzlarının görevi değildir. Bu durum rehberlik mesleğinin alan kılavuzluğu uygulamasını kapsadığını göstermektedir. Zaten araştırmada alan kılavuzlarının çoğu, bölgede çalışan profesyonel turist rehberlerinin bölgeyle ilgili olarak kendilerini geliştirmeleri şartıyla alan kılavuzlarının görevlerini yerine getirebileceğini belirtmişlerdir. Alan kılavuzluğu uygulamasının turist rehberleri tarafından yerine getirebilen bir görev olduğu düşünüldüğünde kaldırılması gerektiği söylenebilir. Ayrıca, Turist Rehberliği meslek kanunu çerçevesinde değerlendirildiğinde alan kılavuzluğu uygulamasının hukuki bir sorun olduğu görülmektedir.

Bölgeye bir turla gelen turistler için bir alan kılavuzu uygulaması alma zorunluluğunun olması turist rehberi mesleğiyle çelişen bir durumdur. Bölgede profesyonel turist rehberi sıkıntısı da göz önüne alındığında bu sıkıntı, bölgeye hizmet veren acentalar ve turist rehberleri yoluyla giderilmediği takdirde, münferit turistlerin bölgeye zarar vermeden gezebilmeleri için alan kılavuzluğu uygulaması, özellikle sürdürülebilir turizm açısından uygulanmak istenmektedir. Gelen ziyaretçilerin kontrolü için Milli Parka bir giriş kapısı yapılabilir. Bu sayede turistlerin Milli Park içerisinde denetimsiz dolaşımı önlenir. Ayrıca Kaçkar Dağları Milli Parkındaki yaylalara geçiş noktası olan ve Rize ilinde en fazla konaklama işletmesi bulunan Ayder yaylasında bir tane turist bilgilendirme bürosu kurulabilir ve bu büroda Milli Park içerisindeki işletmelerin faydalanmaları amacıyla bölgede çalışan turist rehberlerinin telefon numaraları bulundurulabilir. Milli Parklar gibi doğal güzelliklerinin korunması gereken yerlere verilebilecek zararların azaltılmasında önemli olan ziyaretçi sayısının çokluğu değil, bu ziyaretçilerin sürdürülebilir turizm kapsamında yönetilmesidir. Turist rehberi bu kontrol sürecinin bir parçasıdır ve çevrenin korunmasında çok aktif rol oynamaları gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Anadolu Ajansı. (2012). Kaçkar Dağları Milli Parkındaki Endemik bitki kaçakçılığı. <http://www.haberler.com/kackar-daglari-milli-parki-ndaki-endemik-bitki-3899875-haberi/>, 5 Aralık 2012.
- Alipour, H. ve Kilic, H. (2005). An institutional appraisal of tourism development and planning: the case of the Turkish Republic of North Cyprus (TRNC). *Tourism Management*, 26(1), ss:79–94.
- Atay, L. (2008). Alan Kılavuzluğunun Çanakkale İli'ndeki Uygulaması ve ilgili Turizm Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt 19, Sayı 2, Güz, ss: 169-176
- Dodds, R. ve Butler, R. (2010). Barriers to implementing sustainable tourism policy in mass tourism destinations, *Tourismos: An International Multidisciplinary Journal of Tourism*, 5(1), ss: 35–53.
- Doğan, Y. (2006). 16 Ağustos 2006, Alan kılavuzları, http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/4928260.asp?yazarid=91&gid=61_01,02,2013
- Howard, J., Thwaites, R. ve Smith, B. (2001). Investigating the Roles of the Indigenous Tour Guide, *The Journal of Tourism Studies*, Vol. 12, No. 2:ss:32-39
- İslamoğlu, H.(2009). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Jarkko, S. (2006). Traditions of Sustainability in Tourism Studies, *Annals of tourism Research*, Vol. 33, No. 4, ss: 1121-1140.
- Kaynak, M. (2005). *Kalkınma İktisadi ve Politikası*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kaypak, Ş. (2012). Ekolojik Turizm ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (22): ss: 11-29.
- Mittermeier, R.A. (1988). Primate diversity and the tropical forest: Case studies from Brazil and Madagascar and the importance of megadiversity countries, *In E.O. Wilson and F.M. Peter (eds) Biodiversity*, ss: 145–54. Washington, DC: National Academy.
- Neto, F. (2003). A New Approach to Sustainable Tourism Development: Moving Beyond Environmental Protection, *Natural Resources Forum No. 27*, ss: 212 -222.
- Ormsby, A. ve Mannle, K. (2006). Ecotourism Benefits and the Role of Local Guides at Masoala National Park, Madagascar, *Journal of Sustainable Tourism*, Vol. 14, No. 3, ss: 271-288.
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı XII. Bölge Müdürlüğü (2012a) <http://bolge12.ormansu.gov.tr/12bolge/kackardaglarimilliparki.aspx?sflang=tr>, 1 Aralık, 2012
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (2012b), *Kaçkar Dağları Milli Parkı Alan Klavuzlupu Uygulaması Ayder'de Törenle başladı*, http://www.milliparklar.gov.tr/anasayfa/resimlihaber/12-09-14/KA%C3%87KAR_DA%C4%9ELARI_M%C4%BOLL%C4%B0_PARKI_ALAN_KILAVUZLU%C4%9EU_UYGULAMASI_AYDER%E2%80%99DE_T%C3%96RENLE_BA%C5%9ELADI%E2%80%A6.aspx?sflang=tr, 6 Aralık 2012.
- Rize İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2012a). Ayder Yaylası, <http://www.rizekultur.gov.tr/belge/1-60367/ayder-yaylasi.html>, 3 Aralık2012.

- Şenkaya, B.F., Demirel, Ö. ve Özkır, D. (2012). Ayyder (Çamlıhemşin- Rize/ Türkiye) Termal ve Yayla Turizm Bölgesinin Termal Koruma ve Turizm Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi, İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, Cilt/ Vol. 2, Sayı/No.5, ss: 151-164.
- Thiengkamol, N. (2012). Development of a Prototype of Environmental Education Volunteer, *Journal of The Social Sciences*, 7 (1) ss: 77-82.
- Tosun, C. (1998). Roots of Unsustainable Tourism Development at the Local Level: The Case of Urgup in Turkey, *Tourism Management*, Vol.19, No.6, ss: 595-610.
- Tosun, C. ve Jenkins, C. L. (1998). The evolution of tourism planning in third-world countries: a critique, *Progress in Tourism and Hospitality Research*, 4, ss: 101–114.
- Tosun, C. (2001). Challenges of sustainable tourism development in the developing world: the case of Turkey, *Tourism Management*, Vol. 22, No. 3, ss. 289–303
- UNWTO. United Nations World Tourism Organization. (2012). *Sustainable Development of Tourism*, <http://sdt.unwto.org/en/content/about-us-5>, 10 Aralık 2012.
- Ural,A., Kılıç,İ. (2006). Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Wright, P.C. (1994). Ecological disaster in Madagascar and the prospects for recovery. InC.K. Chapple (ed.) *Ecological Prospects: Scientific, Religious, and Aesthetic Perspectives*, ss: 11–24, Albany, NY: State University of New York Press.
- WTTC. World Travel & Tourism Council. (1995). *Agenda 21 for the travel & tourism industry:Towards environmentally sustainable development*, London: Author. , ss: 30
- Yüksel,A. , Mil, B. , Bilim,Y. (2007). Nitel Araştırma Neden, Nasıl, Niçin. Ankara: Detay Yayıncılık
- Yüksel, A. , Yüksel. F. ve Culha, O. (2012). Ministers' statements: a policy implementation instrument for sustainable tourism? , *Journal of Sustainable Tourism*, Vol.20, No.4, ss. 513-532.
- Zaman, M. (2008). Fırtına Deresi Havzası ve Kaçkar Dağları Milli Parkı'nın Alternatif Turizm Açısından Önemi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 12, Sayı 2.